

PRIENŲ „ŽIBURIO“ GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo Prienu „Žiburio“ gimnazijoje tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu 2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204, Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašu 2017 m. rugpjūčio 30 d. Nr. V-663.

2. Aprašo paskirtis – padėti gimnazijos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškoms aplinką.

3. Aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą asmeniniu, klasės, mokyklos, šeimos lygmeniu.

4. Aprašas remiasi šiomis nuostatomis:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys (administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas), pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančių apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančių ar patiriančių smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų;

4.4. gimnazijos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos aprašu pasirašytinai. Mokiniai supažindinami klasių valandėlėse, jų tėvai – klasių susirinkimuose, pedagogai – mokytojų tarybos posėdžiuose, kiti darbuotojai – susirinkimuose.

5. Apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai. Yra šios smurto formos:

5.2. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgą persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti **tiesioginės** (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar **netiesioginės** (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.2.1.1. **Žodinės patyčios:** pravardžiavimas, grasinimas, engimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.2.1.2. **Fizinės patyčios:** mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas ir kt.;

5.2.1.3. **Socialinės patyčios:** socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.2.1.4. **Kibernetinės patyčios:** skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, asmens tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą, pažeminti ir kt.

5.3. **Patyčių dalyviai:**

5.3.1. patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

5.3.2. besityčiojantis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

5.3.3. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi bet kuris bendruomenės narys;

5.3.4. patyčių stebėtojas – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie patyčias.

5.4. **Prevenција** suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevenција yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

5.5. **Prevencijos priemonės**, nukreiptos į visus mokyklos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai mokyklai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

5.6. **Intervencija** suprantama kaip mokyklos vadovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visumą.

6. Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:

6.1. mokinių prieš mokinius;

6.2. mokytojų ir darbuotojų prieš mokinius;

6.3. mokinių prieš mokinius ir darbuotojus;

6.4. mokytojų ir darbuotojų prieš kitus tos įstaigos mokytojus ir darbuotojus;

6.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, mokytojus, darbuotojus;

6.6. mokytojų, darbuotojų prieš mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus).

II SKYRIUS. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

7. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

8. Gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos planas yra integrali Vaiko gerovės komisijos veiklos plano dalis.

9. Aprašo įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau kaip 3 atsakingi asmenys, sudarantys smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdyto grupė). Gimnazijos direktorius Vykdyto grupės nariais paskiria 3 ar daugiau Vaiko gerovės komisijos narius, kurie kasmet:

9.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. apibendrina duomenis dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

9.3. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.4. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, dėl gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos klausimais;

9.5. individualiai dirba su smurto ir patyčių atvejais;

9.6. atlieka kitus gimnazijos apraše numatytus veiksmus.

10. Klasės vadovai analizuoja turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius aprašo įgyvendinimą, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III SKYRIUS. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

11. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas reaguoja nedelsdamas:

11.1. įsikiša įtaręs ir/ar pastebėjęs patyčias – nutraukia įtarimą keliančius veiksmus;

11.2. primena asmeniui, kuris tyčiojasi, gimnazijos nuostatas, vidaus darbo tvarkos ir elgesio taisykles;

11.3. ne vėliau kaip kitą darbo dieną pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr.2) ir pasirašo registracijos žurnale (priedas Nr.1);

11.4. registracijos žurnalą pildo socialinis pedagogas.

12. Pastebėjus kibernetines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

12.1. išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus; ne vėliau kaip kitą darbo dieną pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr.2) ir pasirašo patyčių registracijos žurnale (priedas Nr.1).

13. Patyčias patiriantis ar patyčias stebintis, žinantis apie patyčias mokinys nedelsdamas informuoja (praneša žodžiu, parašo laišką e. dienyne ar pan.) bet kurį gimnazijos darbuotoją, kuriuo pasitiki.

14. Patyčias patiriančio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba tėvai (globėjai, rūpintojai), žinantys apie klasėje vykstančias patyčias:

14.1. nedelsdami informuoja klasės vadovą, švietimo pagalbos specialistą ir/ar administracijos atstovus apie mokinio patiriamas patyčias jiems patogiu būdu (telefonu, elektroniniu laišku, žinute dienyne ar asmeniškai);

14.2. sužinoję apie viešas patyčias kibernetinėje erdvėje, smurtaujančio ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie tai pranešti LR ryšių

reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu: www.draugiskasinternetas.lt.

15. Vykdyto grupės narys, atsakingas už registracijos žurnalą, kasdien peržiūri užregistruotus patyčių atvejus, juos įvertina ir nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną:

15.1. informuoja klasių vadovus, kai smurto ir patyčių situacijoje abu ar daugiau dalyvių yra mokiniai;

15.2. informuoja gimnazijos direktorių ir Vykdyto grupę, kai smurto ir patyčių situacijoje vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys;

15.3. vadovaudamasis Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymu, kibernetinių patyčių atveju pateikia informaciją gimnazijos direktoriui, informuoja nukentėjusiuosius, mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus), pateikia pranešimą interneto svetainėje adresu: www.draugiskasinternetas.lt Kibernetinių patyčių atvejis registruojamas žurnale (priedas Nr.1);

15.4. inicijuoja Vykdyto grupės pasitarimą, o prireikus ir Vaiko gerovės komisijos posėdį atvejui aptarti ir situacijai įvertinti, veiksmų planui parengti.

16. Vykdyto grupė:

16.1. gavusi informaciją apie patyčias, numato veiksmų planą:

16.1.1. vykdo individualius Vykdyto grupės narių ir klasių vadovų pokalbius su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, inicijuoja susitarimus dėl patyčių prevencijos veiksmų plano, supažindina su patyčių vykdymo pasekmėmis, nurodo asmenis, atsakingus už susitarimų laikymosi stebėseną;

16.1.2. jeigu atvejuje dalyvavo mokinių grupė/ klasė, organizuoja Vykdyto grupės ir atvejuje dalyvavusių asmenų pokalbį, išsiaiškina situaciją, susitaria dėl patyčių prevencijos veiksmų plano, supažindina su patyčių vykdymo pasekmėmis, nurodo asmenis, atsakingus už susitarimų laikymosi stebėseną;

16.1.3. informuoja atvejuje dalyvavusių mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus), supažindina juos su numatytu patyčių prevencijos veiksmų planu, patyčių vykdymo pasekmėmis;

16.1.4. teikia psichologo/ socialinio pedagogo konsultacijas atvejuje dalyvavusiems asmenims;

16.1.5. įvykus pakartotiniam tų pačių asmenų patyčių atvejui informuoja mokyklos vadovą, į mokyklą kviečia atvejuje dalyvavusių mokinių tėvus, inicijuoja skriaudėjo ir skriaudžiamą asmens pokalbius, susitaria dėl tolesnės patyčių prevencijos vykdymo ir stebėsenos;

16.2. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) informuoja gimnazijos direktorių ir kreipiasi į policiją ir Vaiko teisių apsaugos tarnybą.

17. Direktorius, gavęs informaciją apie administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo patiriamas patyčias arba jiems pasityčiojus iš mokinio:

17.1. individualiai kalbasi su skriaudėju ir skriaudžiamuoju, tėvais;

17.2. apie įvykusį smurto ar patyčių faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša psichologinės pagalbos teikėjui ir rekomenduoja smurtavusiam ir smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis dėl psichologinės pagalbos;

17.3. skriaudėją supažindina su rekomendacijų nevykdymo pasekmėmis;

17.4. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) arba jei Vykdyto grupės taikytas veiksmų planas teigiamo rezultato neduoda, nepavyksta sustabdyti smurto, patyčių, informuoja policiją, Vaikų teisių apsaugos tarnybą, Švietimo pagalbos tarnybą.

18. Psichologinė pagalba Švietimo pagalbos tarnyboje arba mokykloje mokytojams, kitiems švietimo įstaigos darbuotojams, smurtavusiems ar patyrusiems smurtą, teikiama ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo momento.

IV SKYRIUS. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti deleguotas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

20. Gimnazija bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, Prienų policijos, Vaiko teisių apsaugos tarnybos, Švietimo pagalbos tarnybos ir kitų organizacijų, galinčių suteikti profesionalią pagalbą smurto ir patyčių prevencijos klausimais, specialistais.

21. Visų gimnazijos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos puoselėjimą, pareiga reaguoti į smurtą ir patyčias pagal Tvarkos apraše numatytą tvarką.

22. Aprašas skelbiamas gimnazijos internetinėje svetainėje.

PRIENŲ „ŽIBURIO“ GIMNAZIJA
PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

F – fizinės patyčios
Ž – žodinės patyčios
K – kibernetinės patyčios
S – socialinės patyčios

M – mokinys
S – suaugęs gimnazijos bendruomenės narys

Atvejo Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą patyręs asmuo (M, S)	Smurtavęs asmuo (M, S)	Pranešėjo parašas	Numatytos intervencijos priemonės

PRIENŲ „ŽIBURIO“ GIMNAZIJA
PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS

_____
Pranešimo data / Registracijos Nr.

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias?	
Kas pranešė apie patyčias?	
Kada įvyko patyčios (data, val.)?	
Kur įvyko patyčios?	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Kibernetinės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
Kiti pastebėjimai (įrašyti).....	
Ar yra žinoma, kad toks elgesys pasikartoja?	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <i>patyrusio patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <i>kuris tyčiojosi</i> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <i>stebėjusio patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

